

T.B.M.M.
SAADET PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 09.05.24
Sayı: 5

8/32

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çin Komünist yönetimi 1949 yılında Doğu Türkistan'ı işgal ettikten sonra bölgeye ve bölge halkına karşı baskı ve asimile siyaseti başlatmıştır. Ancak 2014 yılından sonra bu daha da şiddetlenerek tüm boyutlarıyla soykırım niteliğine bürünmüştür. Doğu Türkistan'da yaşayan Uygur, Kazak ve Kırgızlar kendi iradeleri dışında Uluslararası Hukuk ve Çin Anayasasına aykırı bir şekilde ya toplama kamplarına ya da çalışma kamplarına sevk edilmektedir. Çocuklar ise ailelerinden kopararak çocuk kamplarına sevk edilmeye başlanmıştır. Kadınlar zorla kürtaj, kısırlaştırma ve Çinlilerle zorla evlendirilmeye maruz bırakılmıştır. Milli değerler ve dini inançlar kısıtlanmış ve yok edilmeye çalışılmıştır. Böylece Doğu Türkistan'ın Türk ve İslami değerlerden tümüyle arındırılarak tamamen bir Çin eyaletine dönüştürülmesi amaçlanmaktadır. Daha önce Hollanda, Kanada, İngiltere, Litvanya ve son olarak Fransa Parlamentosu Çin'in Uygurlara yaptığını soykırım olarak nitelemiştir. Çin'in Uygurlara uyguladığı eylemler karşısında Başta Türkiye olmak üzere tüm devletlerin üzerlerine siyasi ve hukuki sorumluluklar düşmektedir. Bu kapsamda **Doğu Türkistan'da yaşanan insanlık dışı uygulamaların ve alınabilecek tedbirlerin görüşülmesi ve Doğu Türkistan'da yaşananların TBMM tarafından soykırım olarak tanımlanması** amacıyla Anayasamızın 98. Maddesi ve TBMM İçtüzüğü'nün 102. ve 103. Maddesi uyarınca Genel Görüşme açılmasını saygılarımla arz ederim. 09.05.2024

Bülent KAYA
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanvekili

GEREKÇE:

Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilmiş uluslararası standartta soykırım; etnik, ırksal veya dini gruptan bir vatandaşı yok etme niyetiyle işlenen aşağıdaki beş eylemden herhangi birini ifade eder:

1. Grubun üyelerini öldürmek,
2. Grup üyelerine ciddi bedensel veya zihinsel zarar vermek,
3. Grubun tamamen veya kısmen fiziksel olarak yok edilmesine yol açacağı hesaplanarak grubun yaşam koşullarının kasıtlı olarak bozulması,
4. Grup içinde doğumları engellemeye yönelik tedbirlerin uygulanması,
5. Gruba ait çocukların zorla başka bir gruba nakledilmesi.

Soykırım Sözleşmesinin 1. maddesinde soykırım suçunun uluslararası veya uluslararası olmayan silahlı çatışma bağlamında ve aynı zamanda barışçıl bir durum bağlamında da işlenebileceği belirtilmektedir. Çin aynı zamanda yukarıdaki maddelerin hepsini ihlal etmektedir. 31 Ağustos 2022 yılında Birleşmiş Milletler Amnesty and Human Rights Watch yayımladığı raporda devlet destekli toplama ve zorla çalıştırma kampları, dini uygulamaların bastırılması, siyasi beyin yıkama, zorla kısırlaştırma, zorla doğum kontrolü ve zorla kürtaj gibi insani olmayan uygulamaları dikkate alarak Çin'i insanlığa karşı cinayet suçuyla kınamıştır. 18 Ekim 2023 yılında 50'den fazla devlet Birleşmiş Milletlerde Çin'in Uygur halkına ve diğer Türkler ve Müslümanlara yönelik eylemlerini insanlığa karşı cinayet işlemekle sorumlu tutmuş ve bunun durdurulması için ortak bildirgeye imza atmıştır.

Newlines Institute for Strategy and Policy'nin dünyadaki kendi alanında en etkili 50'den fazla uzmanı bir araya getirerek Birleşmiş Milletlerin 1948 Genocide Convention'a göre Çin'in Uygurlara yönelik soykırımı hakkında hazırlamış olduğu bağımsız rapor Mart 2021 yılında yayınlamıştır. Raporda Çin'in soykırım politikalarına ilişkin tespitleri şu şekilde aktarılmıştır.

- a. Devlet-Zorunlu Ailede İkamet Etme: "2014 yılından Çin yönetimi Çinli (Hazu) kadroları Uygurların evlerine gözetmen olarak yerleştirtirdi. Eyalet hükümetleri daha da ileri giderek

Han-Uygur evliliklerini teşvik ederek baskı yapmaktadır. Bunlar aile bağlarının kopmasına neden olmaktadır.

- b. Toplu Tutuklama: 2017 yılında, Uygur Özerk Bölgesi (XUAR) yasama organı Uygurların “Aşırılıktan Arındırma” düzenlemeleri kapsamında toplu tutuklamaları resmi olarak yasallaştırdı. Toplama kamplarını genişletti ve sayısal olarak artmasını hızlandırdı. Kamplarda cinsel saldırı, psikolojik işkence, kültürel beyin yıkama girişimi ve kamplarda bilinmeyen sayıda ölüm iddiaları öne sürülmektedir.
- c. Toplu Doğum-Önleme Stratejisi: Çin eş zamanlı olarak ikili bir politika izledi doğurganlık çağındaki Uygur kadınlarını zorla kısırlaştırmaya yönelik sistematik strateji ve ergenlik çağındaki Uygur erkeklerinin tutuklanması, yenilenme kapasitesinin engellenmesi ve grubun biyolojik olarak yok edilmesi niyetinin ortaya konulması.
- d. Uygur Çocuklarının Devlet Tesislerine Zorla Nakledilmesi: Yeni uyarınca 2017'deki hükümet politikasına göre Çin, Uygur çocuklarını hapsetmek için Devlet tarafından yönetilen yüksek derecede denetlenmiş bebekler dahil tam zamanlı yatılı okullar ve yetimhanelerden oluşan geniş bir ağ kurmaya başladı. XUAR illeri üst düzey yetkililerden belirli kotalar alıyor. Yetkililer çoğu zaman her iki ebeveynini gözaltı veya zorla çalıştırma kamplarında kaybeden bu tür yetimler başta olmak üzere çocuklar hedef alınıyor.
- e. Uygur kimliğinin, toplumunun ve ev yaşamının ortadan kaldırılması. Hükümet kampanyaları uyarınca, yerel yönetimler Uygur eğitimini ortadan kaldırdı, Uygur mimarisini ve ev özelliklerini tahrip etti. Bölgedeki cami ve kutsal mekanların büyük çoğunluğu tamamen yıkıldı, hasar gördü, kapatıldı veya ticari alanlara dönüştürüldü.
- f. Entelektüellerin ve toplum liderlerinin seçici hedeflenmesi: Uygurları bir grup olarak yok etme niyeti Uygur kimliğinin koruyucuları ve aktarıcılarının, hane reisleri, entelektüeller ve kültürel liderler dahil olmak üzere Parti üyeliği veya eğitim durumu ne olursa olsun uzun süre gözaltına alınması veya ölüme mahkûm edilmesi hükümetin Uygurları bir grup olarak yok etme niyetini ortaya çıkartmıştır. Uygur liderlerinin ve kutsal mekanlarının kasıtlı olarak hedef alınması, Uygur kimliğinin ve grubu bu şekilde tanımlayan toplumsal bağların temel unsurlarını yok etme niyetini ortaya koymaktadır.

Birçok raporda göz önüne serildiği üzere Çin'de, Uygurların başına gelenler bariz bir soykırım ve insanlık trajedisidir. ABD, İngiltere, Fransa, Hollanda, Litvanya, Kanada gibi ülkelerin parlamentolarında Çin'in Doğu Türkistan'daki uygulamaları soykırım olarak tanınmıştır. Türkiye parlamentosu da siyasi ve hukuki sorumluluk almaktan kaçınmamalıdır. Bu bağlamda Doğu Türkistan'da yaşanan insanlık dışı uygulamaların görüşülmesi ve Soykırım olarak tanımlanması amacıyla Genel Görüşme açılması önem arz etmektedir.